

Μαθητική εφημερίδα: θεωρία και πράξη

Βασίλης Φουρτούνης

Δάσκαλος 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ψυχικού
Συντονιστής μαθητικής εφημερίδας

Η ΠΑΡΕΟΥΛΑ ΜΑΣ

<http://politistiko-kentro.psychiko.gr/pareoula/>

e- mail: pareoula_psychiko@yahoo.gr

I. Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Το παιδικό έντυπο είναι συνυφασμένο με την ιστορία του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Ερευνώντας την ιστορία του διαπιστώνουμε ότι σχεδόν ταυτόχρονα με τη δημιουργία του πρώτου ελληνικού κράτους κάνει την εμφάνισή του το πρώτο παιδικό έντυπο. Είναι η «**Παιδική Αποθήκη**», που εκδίδεται στην Αθήνα. Πρωτοκυκλοφορεί το 1836 και εκδίδει μόνο δυο τεύχη. Η «Παιδική Αποθήκη» είναι ένα έντυπο γραμμένο από μεγάλους, προοριζόμενο για μικρούς. Όμως αργότερα και πιο συγκεκριμένα το 1872 στην Πάτρα θα εκδοθεί η «**Εφημερίς των Μαθητών**», για ν' ακολουθήσει στην ίδια πόλη η «**Πλειάς**», το 1875, που είναι τα πρώτα έντυπα, που εκδίδονται από νέους και προορίζονται σε νέους. Και φτάνουμε στο έτος 1896 για να εκδοθεί στην Αθήνα από τον εντεκάχρονο, τότε, Θεόδωρο Καβαλιέρο Μαρκουίζο η «**Παιδική Εφημερίς**». Αυτό είναι το πρώτο έντυπο που εκδίδεται από μαθητή Δημοτικού Σχολείου και προορίζεται να διαβαστεί από παιδιά.¹

II. Είδη μαθητικών εφημερίδων

Ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας θα μπορούσαμε να χωρίσουμε τις μαθητικές εφημερίδες σε τρεις κατηγορίες.

1. **Εφημερίδα τμήματος:** Γίνεται αντιληπτό ότι σε αυτή την κατηγορία ανήκουν εκείνες οι εφημερίδες που εκδίδονται από τους μαθητές ενός συγκεκριμένου τμήματος και είναι οι περισσότερες από το σύνολο των εκδιδόμενων εφημερίδων. Ο λόγος που εξηγεί την πληθώρα σ' αυτή την κατηγορία είναι ότι το τμήμα είναι μια συμπαγής ομάδα εύκολα ελεγχόμενη από το δάσκαλο, ο οποίος έχει καθημερινή επαφή με τα παιδιά.
2. **Εφημερίδα τάξης:** Σ' αυτή την κατηγορία ανήκουν οι εφημερίδες που εκδίδονται από περισσότερα του ενός τμήματα, της ίδιας τάξης. Στην ίδια κατηγορία θα πρέπει να εντάξουμε και τις εφημερίδες που εκδίδονται από ένα τμήμα, αλλά συμμετέχουν και μεμονωμένοι μαθητές από άλλες τάξεις ή τμήματα. Τολμώ να πω ότι δεν συναντάμε εύκολα αυτό το φαινόμενο, γιατί είναι αρκετά δυσκίνητο.
3. **Εφημερίδα σχολείου:** Στην κατηγορία αυτή, που είναι και η δυσκολότερη, αλλά υπάρχει σημαντική πανελλαδική εκπροσώπηση, ανήκουν οι εφημερίδες, που εκδίδονται από το σύνολο των μαθητών του σχολείου, ανεξάρτητα από τάξη ή τμήμα. Η κατηγορία αυτή είναι η δυσκολότερη και η πλέον δυσκίνητη, όμως νομίζουμε ότι έχει ιδιαίτερο παιδαγωγικό ενδιαφέρον,

¹

Μάρθα Καρπόζηλου: ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΝΕΑΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ, Αθήνα 1987

γιατί μέσα στην ίδια ομάδα υπάρχουν παιδιά πολλών ηλικιών, τα οποία θα πρέπει να συνεργαστούν και να δράσουν μαζί.

III. Μορφή μαθητικών εφημερίδων

Ανάλογα με τη μορφή, που έχουν οι μαθητικές εφημερίδες, χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες.

1. **Έντυπες εφημερίδες:** Είναι οι εφημερίδες, που κυκλοφορούν μόνο με έντυπη μορφή. Τολμώ να πω ότι στην κατηγορία αυτή ανήκει το σύνολο σχεδόν των εκδιδόμενων μαθητικών εφημερίδων. Το χαρακτηριστικό τους είναι ότι οι εφημερίδες αυτές μπορούν να καλύψουν μόνο μια συγκεκριμένη περιοχή.
2. **Ηλεκτρονικές εφημερίδες:** Αυτή είναι μια νέα κατηγορία, που έχει άμεση σχέση με την ύπαρξη του διαδικτύου (internet). Είναι, λοιπόν, οι εφημερίδες που δημοσιεύονται μόνο στο διαδίκτυο. Μέχρι αυτή τη στιγμή πανελλαδικά υπάρχουν πολύ λίγες και τούτο οφείλεται στη μικρή επαφή που έχει ο Έλληνας με το διαδίκτυο γενικότερα. Το πλεονέκτημα και ταυτόχρονα και μειονέκτημα αυτών των εφημερίδων είναι ότι μπορούν ν' αναγνωστούν μόνο από όσους έχουν επαφή με το διαδίκτυο. Όμως το σημαντικότερο πλεονέκτημά τους είναι το μικρό έως μηδαμινό κόστος δημοσίευσης.
3. **Μεικτές εφημερίδες:** Αυτή η κατηγορία αποτελεί μια σύνθεση των δυο προηγούμενων κατηγοριών. Εδώ, λοιπόν, ανήκουν οι μαθητικές εφημερίδες, που έχουν έντυπη μορφή, αλλά μπορείς να τις συναντήσεις, με την ίδια ύλη και σε ηλεκτρονική μορφή στο internet. Το μεγάλο τους πλεονέκτημα είναι ότι οι εφημερίδες αυτής της κατηγορίας καλύπτουν μια συγκεκριμένη περιοχή με την έντυπη μορφή τους, αλλά τους δίνεται η δυνατότητα να ξεφύγουν από τα στενά τοπικά όρια τους και ν' αποκτήσουν πανελλήνια ή και παγκόσμια απήχηση.

IV. Οι στόχοι μιας μαθητικής εφημερίδας

A. Στόχοι σχετικά με το παιδί.

1.1. Η ανάγνωση γίνεται ευχάριστη διαδικασία.

Είναι γνωστό ότι η ανάγνωση είναι μια κοινωνική δραστηριότητα. Στα πλαίσια, λοιπόν, μιας μαθητικής εφημερίδας μπορεί να ικανοποιηθεί η ανάγκη του παιδιού να διαβάσει ένα κείμενο γνωστικού ή μη περιεχομένου, που είναι προϊόν εργασίας ενός συμμαθητή του, που τον γνωρίζει και τον ζει καθημερινά. Επίσης η εφημερίδα καθιστά την ανάγνωση ευχάριστη διαδικασία, γιατί το παιδί έχει στόχο τη συγγραφή και μετά την ανακοίνωση της δουλείας του στους συμμαθητές του, τους γονείς του, τον κοινωνικό του περίγυρο.

1.2. Απόκτηση επικοινωνιακής γραφής.

«Ο Φρενέ έλεγε πως ο μόνος λόγος να γράψει το παιδί είναι ἄέ να φτάσει η σκέψη του εκεί που δε φτάνει η φωνή του».² Οι μαθητές μέλη μιας εφημερίδας, θέλοντας να ενημερώσουν με το κείμενά τους τους άλλους, εξωτερικεύουν τις ευαισθησίες τους, τις ανησυχίες τους, τους προβληματισμούς τους και τούτο δεν είναι υποθετικό, όπως συμβαίνει στο αναλυτικό πρόγραμμα, αλλά πραγματικό.

1.3. Μάθηση με διαφορετικό τρόπο.

Είναι γνωστό ότι διαφορετικά άτομα ακολουθούν διαφορετικούς γνωστικούς δρόμους για ν' αποκτήσουν τη γνώση. Επίσης είναι γνωστό ότι η γνώση δομείται ευκολότερα μέσα από την ανταλλαγή της σε μικρές ομάδες με ή χωρίς το δάσκαλο. Αυτή λοιπόν η διαπίστωση μας οδηγεί συχνά ν' αναζητούμε νέες μεθόδους για την κατάκτηση της γνώσης. Στην εφημερίδα οι μαθητές μέσα από τη βιβλιογραφική ερευνά, τις εφημερίδες, τα περιοδικά, το internet, την τηλεόραση αλλά και την ίδια την πραγματικότητα βοηθούνται να εξάγουν προσωπικές κρίσεις και συμπεράσματα. Με τον τρόπο αυτό αποκτούν γνώση, που είναι προσωπική και αυτή τη γνώση, αφού τη δημοσιοποιούν, αναγκάζονται εκ των πραγμάτων να την

ανταλλάξουν με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας. Έτσι ο κάθε μαθητής προσφέρει εκείνο που τον ενδιαφέρει περισσότερο, ανάλογα με τα διαφέροντα και έτσι υπάρχει διάχυση της γνώσης σ' όλη την ομάδα.

1.4. *Συνειδητοποίηση της σχέσης του παιδιού με τα ΜΜΕ – κοινωνίας.*

Τα τελευταία χρόνια το παιδί έρχεται σ' επαφή με την κοινωνική πραγματικότητα κυρίως μέσω των ΜΜΕ, καθώς βρίσκεται συνεχώς εκτεθειμένο απέναντι στα μηνύματα τους ολοένα και περισσότερο.

Είναι γεγονός ότι τα σχολικά βιβλία δεν μπορούν να καλύψουν το σύνολο της σύγχρονης πραγματικότητας καθώς επίσης δεν επιτυγχάνουν να συνδέσουν το σχολείο με το περιβάλλον (κοινωνικό, πολιτιστικό, πολιτικό, παραγωγικό).

Μέσα, λοιπόν, από τη μαθητική εφημερίδα θα μπορέσουμε, όσο αυτό μας το επιτρέπει το νεαρό της ηλικίας των παιδιών, να καλύψουν αυτό το κενό και ν' αποκτήσουν τη δυνατότητα να μπορούν να ελέγξουν την «αλήθεια» της τηλεόρασης και των άλλων ΜΜΕ στην οποία διαρκώς βρίσκονται εκτεθειμένα.

Στα πλαίσια της λειτουργίας μιας εφημερίδας οι μαθητές καλούνται μέσα από συνεντεύξεις, επιτόπιες έρευνες, δημοσιογραφικές αποστολές κ.λ.π. να γνωρίσουν την κοινωνική πραγματικότητα και τα προβλήματά της με τα ίδια τους τα μάτια. Σ' αυτή τη διαδικασία θ' ακούσουν τα προβλήματα της πόλης τους και του κοινωνικού τους χώρου από τους ίδιους τους συμπολίτες τους, θα επεξεργαστούν τα δεδομένα τους και θα βγάλουν μόνοι τους τα συμπεράσματα τους. Έτσι μ' αυτόν τον τρόπο αυτό, καλλιεργώντας την κριτική τους ικανότητα, δομούν έναν μηχανισμό ελέγχου των πληροφοριών και των ειδήσεων που τα ΜΜΕ τους παρέχουν καθημερινά.

1.5. *Ανάπτυξη της συνεργασίας*

Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της εφημερίδας είναι η ομαδική εργασία σε όλες τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στα

πλαίσια λειτουργίας της. Ο ομαδικός τρόπος εργασίας επιλέγεται, τόσο διότι ικανοποιείται η ανάγκη για ένταξη και συνεργασία όσο και γιατί ικανοποιεί τις ανάγκες για αυτοπειθαρχία και αυτοέλεγχο, που οδηγούν σε μια δημοκρατική οργάνωση της τάξης.

Στα σημείο αυτό θα πρέπει να προσέξουμε ότι ο αριθμός των μελών κάθε ομάδας θα πρέπει να είναι σχετικά μικρός, ώστε να διευκολύνει την ουσιαστική αλληλεπίδραση ανάμεσα στα άτομα.

1.6. *Ανάπτυξη της δημιουργικότητας.*

Ο Βιγκότσκι υποστηρίζει πως «η φαντασία είναι ο τρόπος με τον οποίο ενεργεί το ανθρώπινο μυαλό. Όλοι οι άνθρωποι έχουν τάση προς δημιουργικότητα. Η φαντασία δεν είναι «χάρισμα», «δωρεά», αλλά είναι πανανθρώπινη ιδιότητα, και όπως όλες οι ιδιότητες του ανθρώπου χρειάζεται εκμάθηση, εξάσκηση και κατάλληλο περιβάλλον. Οι διαφορές που παρουσιάζονται ως προς τον πλούτο της και την έκτασή της είναι κυρίως αποτέλεσμα των κοινωνικών και πολιτισμικών παραγόντων.»³

Για να μπορεί βέβαια το παιδί να εκφραστεί, να δημιουργήσει και να ανακαλύψει δυνάμεις που κρύβονται μέσα του θα πρέπει να ζει και να εργάζεται στο κατάλληλο περιβάλλον. Πραγματικά, η έρευνα και η πείρα παιδαγωγών αποδεικνύει ότι: «μέσα σ' ένα ελεύθερο και δημιουργικό περιβάλλον, το παιδί μαθαίνει να εκτιμά αντικειμενικά την προσωπική του επίδοση και πρόοδο, γίνεται ευαίσθητο απέναντι στους ερεθισμούς του περιβάλλοντος και στα διάφορα προσωπικά, κοινωνικά και σχολικά προβλήματα, ευαίσθητα απέναντι τόσο στο καθημερινό όσο και απέναντι στο άγνωστο, στο αναπάντεχο.»⁴

Δίνοντας λοιπόν ευκαιρίες σ' όλους τους μαθητές για δραστηριοποίηση γύρω από τα θέματα της εφημερίδας, εφαρμόζοντας την αρχή της αυτενέργειας, την ανακαλυπτική μέθοδο, ίσως έτσι βοηθηθούν στο ν' αποκτήσουν δημιουργική φαντασία. Για να φτάσει ο μαθητής να έχει δημιουργική φαντασία απαιτείται θετική διάθεση, χρειάζεται δηλαδή να υπάρχουν ελπίδα,

³ Vygotsky, L.S. (1962). *Thought and Language*. Cambridge. Mass. The M.I.T. Press
⁴ Καψάλη, Α. (1996). *Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη

ενθουσιασμός, αυτοπεποίθηση και ενθάρρυνση από τα προσφιλή άτομα⁵.

1.7. Ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης

Η μεγαλύτερη προσφορά της εφημερίδας, όσον αφορά την ικανοποίηση των αναγκών του παιδιού, βρίσκεται σ' αυτό που ονομάζεται από την βιβλιογραφία αυτοεκτίμησης.

Η αυτοεκτίμησης, μπορεί να ορισθεί ως ένα σύνολο από γνώσεις, πεποιθήσεις, αντιλήψεις και συναισθήματα, που έχει ένα άτομο για τον εαυτό του. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να μπορεί το παιδί να εκτιμήσει τις νοητικές ικανότητες του, τη σωματική του διάπλαση, τις αξίες και την αποδοχή του από τα άλλα άτομα ή την επίδραση που ασκεί πάνω σ' αυτά.

Όλα αυτά μπορεί να τα βιώσει στην ομάδα της μαθητικής εφημερίδας και ν' αποκτήσει ένα ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο αυτοεκτίμησης

Β. Στόχοι σχετικά με τον εκπαιδευτικό.

Μέσα στα πλαίσια μιας μαθητικής εφημερίδας ο δάσκαλος έχει την ευκαιρία να δοκιμάσει νέους τρόπους διδασκαλίας ξεφεύγοντας από την ανία που προκαλεί το καθημερινό πρόγραμμα, αλλά και να ξεφύγει από την αναποτελεσματικότητα του σχολείου για μια μερίδα μαθητών.

Έχει την ευκαιρία ν' αναδείξει τα διαφέροντα και τις δυνατότητες των μαθητών, αποκομίζοντας ο ίδιος χαρά από την ενεργή συμμετοχή των παιδιών στην κατάκτηση της γνώσης.

Επίσης δίνεται η δυνατότητα σ' αυτόν ν' πετύχει τη συνειδητή πειθαρχία⁶, που δεν επιβάλλεται από το φόβο, αλλά βασίζεται σε κανόνες που οι ίδιοι μαθητές καθορίζουν.

Γ. Στόχοι σχετικά με το σχολείο.

Η εφημερίδα δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια αλλαγή στη σχέση σχολείου - κοινωνίας, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μια σύνδεση του σχολείου με το κοινωνικό, πολιτιστικό περιβάλλον.

⁵ Μπαλάσκα, Κ: Κοινωνική θεώρηση της παιδείας. σελ. 110-111. Αθήνα (1984).

⁶ Σταύρου, Μάκης: Η έννοια της πειθαρχίας για τη σχολική ζωή. Τα Εκπαιδευτικά. τ. χ.2 (1985).

V. Οργάνωση μιας μαθητικής εφημερίδας

Για να «στήσουμε» μια μαθητική εφημερίδα πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας τα παρακάτω στάδια, που θα μας βοηθήσουν στο έργο μας.

Θα πρέπει να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι τα περισσότερα απ' αυτά τα προβλήματα είναι συνδεδεμένα με την έναρξη λειτουργίας του εντύπου. «Μόλις μπει το νερό στο αυλάκι», τότε όλα μπορούν σιγά – σιγά να λυθούν και να βελτιωθούν.

Ας δούμε, λοιπόν, ένα προς ένα αυτά προβλήματα που θα πρέπει να ξεπεραστούν ώστε να οργανώσουμε μια μαθητική εφημερίδα.

1. **Εξελικτική πορεία.** Η πορεία του μαθητικού εντύπου θα πρέπει να είναι εξελικτική. Τι σημαίνει αυτό; Αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να ξεκινήσουμε από ένα απλό έντυπο βασισμένο στις δυνάμεις ενός τμήματος. Ακόμα και μια ολιγοσέλιδη χειρόγραφη εφημερίδα έχει τεράστια αξία για τα παιδιά και τούτο δεν θα πρέπει να το υποτιμούμε.

Αυτό πρέπει να γίνει γιατί ασφαλώς θα υπάρχει απειρία και από τον εκπαιδευτικό και από τους μαθητές. Επίσης θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας την αρχή ότι: «το μικρό μπορεί να μεγαλώσει, το μεγάλο, το βαρύγδουπο είναι πιθανό να σταματήσει».

Αφού λοιπόν δουλέψουμε για αρκετό διάστημα σε αυτή τη μορφή και αποκτήσουμε εμπειρία τότε θα πρέπει ασφαλώς να επεκταθεί το έντυπο και ως προς τους συμμετέχοντες, αλλά και ως προς το περιεχόμενό του. Είναι αναγκαίο να τονιστεί στο σημείο αυτό ότι είναι πια καιρός να υπάρξει οργανωμένη και συστηματική ενημέρωση των ενδιαφερομένων εκπαιδευτικών για όλα όσα αφορούν την έκδοση ενός μαθητικού εντύπου.

Ο τελικός μας στόχος θα πρέπει να είναι να φτάσουμε στο τρίτο επίπεδο, που δεν είναι άλλο από το να γίνει αυτό έντυπο όλου του σχολείου.

2. **Χρονοδιάγραμμα έκδοσης.** Θα πρέπει να προσέξουμε ιδιαίτερα το χρονοδιάγραμμα έκδοσης γιατί αυτό καθορίζεται από την αρχή και δεν μπορούμε να είμαστε ανακόλουθοι. Αυτό δεν μπορεί να είναι η μηνιαία έκδοση γιατί δεν επαρκεί ο χρόνος, ακόμα κι αν ασχολούνται περισσότεροι του ενός εκπαιδευτικοί. Ακόμα και το δίμηνο

έντυπο είναι ασφυκτικό, γιατί δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι υπάρχει και η καθημερινή διδασκαλία και δεν θα πρέπει αυτή η δραστηριότητα ν' αποβαίνει εις βάρος της.

Έτσι θα πρέπει να καταλήξουμε ότι η τρίμηνη έκδοση, δηλαδή τέσσερα τεύχη σε κάθε σχολική χρονιά είναι μια πολύ καλή παραγωγή, που δεν επιβαρύνει σε τίποτα την καθημερινή διαδικασία του σχολείου. Ας μην ξεχνάμε ότι πάνω απ' όλα είμαστε εκπαιδευτικοί και όχι εκδότες.

3. **Αναγκαία υποδομή.** Γενικά θα πρέπει να πούμε ότι η έκδοση ενός μαθητικού εντύπου απαιτεί σε μικρογραφία ότι απαιτεί κι ένα κανονικό έντυπο. Όλα αυτά όμως δεν είναι δυνατό να τα έχουμε στο σχολείο μας. Όμως θα πρέπει να μπορεί να καλυφθεί η απαραίτητη υποδομή και αυτή είναι:

1. Ένας υπολογιστής σύγχρονος ώστε να είμαστε σε θέση να επεξεργαστούμε τα κείμενα μας αλλά και τις φωτογραφίες. Ο υπολογιστής θα πρέπει οπωσδήποτε να διαθέτει σύστημα αντιγραφής CD και δίσκο μεγάλης χωρητικότητας.
2. Ένα scanner, για να μπορούμε να ψηφιοποιούμε τις φωτογραφίες μας και να μπορούμε στη συνέχεια να τις εντάξουμε στο έντυπο μας.
3. Ένας εκτυπωτής
4. Σύνδεση του σχολείου με το internet και ελεύθερη πρόσβαση του συντονιστή και των παιδιών σ' αυτό, ώστε να μπορούν ν' αντλούν πληροφορίες.
5. Τουλάχιστον ένα δημοσιογραφικό κασετόφωνο, για τις συνεντεύξεις.
6. Μια φωτογραφική μηχανή, αν είναι δυνατό ψηφιακή, ώστε να καλύπτουν τα παιδιά φωτογραφικά το έντυπο.
7. Αναλώσιμο υλικό (Δισκέτες, CD, χαρτί κ.λ.π.)

4. **Η μορφή των κειμένων.** Ένα από το σημαντικότερα σημεία είναι η μορφή με την οποία φτάνουν στο δάσκαλο τα κείμενα των

μαθητών. Αυτά λοιπόν μπορεί να είναι είτε χειρόγραφα είτε κείμενα γραμμένα στον ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Αν είναι χειρόγραφα και δεν υπάρχει η δυνατότητα από κάποιο άλλο να τα πληκτρολογήσει στον υπολογιστή τότε είναι απαραίτητο να γίνει αυτό από το δάσκαλο και επομένως θα πρέπει να γνωρίζει οπωσδήποτε Word. Αυτό από μόνο του προσφέρει στο συντονιστή μεγάλο κόπο και πολύωρη απασχόληση.

Αν κάποιοι από τους μαθητές γνωρίζουν να γράφουν στον υπολογιστή και μπορούν να πληκτρολογούν τα κείμενα τότε τα πράγματα είναι καλύτερα γιατί απομένει στο δάσκαλο μόνο η ορθογραφική διόρθωση τους και η γενικότερη επιμέλεια τους.

Ιδανικό σ' αυτή την περίπτωση είναι να υπάρχει Εργαστήριο Υπολογιστών, όπου οι μαθητές θα μπορούν να πληκτρολογούν τα κείμενα τους.

5. **Επεξεργασία και σελιδοποίηση του υλικού.** Μόλις συγκεντρώσουμε το υλικό ενός τεύχους και αφού το έχουμε επιμεληθεί τότε θα πρέπει να το σελιδοποιήσουμε. Η σελιδοποίηση μπορεί να γίνει σε πρώτο στάδιο στο πρόγραμμα Microsoft Word, το οποίο μας δίνει τη δυνατότητα να κάνουμε στήλες, αλλά και να εισάγουμε εικόνες, που είναι απαραίτητες για τα άρθρα μας.

Για κάποιους που είναι προχωρημένοι στους υπολογιστές πολύ καλό πρόγραμμα είναι και το Publisher της Microsoft, το οποίο έχει πολύ περισσότερες δυνατότητες από το word.

Ο τελικός μας στόχος θα πρέπει να είναι το ατελιέ γραφικών τεχνών, όπου γίνεται επαγγελματική δουλειά, ασφαλώς περισσότερο αποδοτική και χωρίς κόπο για το συντονιστή. Αυτό όμως προϋποθέτει κατ' αρχήν την ύπαρξη ενός ατελιέ. Που να το βρεις αν είσαι σε κάποιο χωριό; Αλλά και αν αυτό υπάρχει ας μην ξεχνάμε ότι αυτό χρειάζεται να πληρωθεί και ως γνωστόν τα χρήματα δεν ρέουν εύκολα.

Έτσι λοιπόν αν δεν μπορούμε να έχουμε το ιδανικό, τότε μπορούμε να εργαστούμε μόνοι μας έχοντας ένα πολύ καλό αποτέλεσμα.

6. **Αναπαραγωγή της εφημερίδας.** Αφού σελιδοποιήσουμε την εφημερίδα μας, το επόμενο βήμα είναι να την αναπαράγουμε. Αυτό μπορεί να γίνει με δυο τρόπους. Είτε με φωτοτυπίες, είτε με το τυπογραφείο. Και οι δυο τρόποι έχουν σημαντικό κόστος το οποίο θα πρέπει να καλυφθεί, εκτός και αν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθεί το φωτοτυπικό του σχολείου μας, οπότε μικραίνει σημαντικά το κόστος. Οι περισσότερες εφημερίδες στην αρχή ξεκινούν με φωτοτυπική αναπαραγωγή. Τυπώνουμε τις σελίδες μας μπρος πίσω σε συνηθισμένο χαρτί A4 και τις συρράπτουμε με το συρραπτικό μας. Ένας άλλος τρόπος, όπου πάλι χρησιμοποιούμε φωτοτυπίες, είναι να χρησιμοποιήσουμε χαρτί A3. Για να γίνει αυτό θα πρέπει πρώτα – πρώτα να κάνουμε μοντάζ των σελίδων μας, δηλαδή να τις τοποθετήσουμε σε τέτοια σειρά ώστε να τυπώνεται πίσω από την πρώτη η δεύτερη κ.λ.π. Θα πρέπει λοιπόν να προσπαθήσουμε να βρούμε αυτή τη σειρά. Μ' αυτό τον τρόπο ξεφεύγουμε από τις συρραμμένες σελίδες και δίνουμε στο έντυπο μας εφημεριδιστική μορφή. Αν θέλουμε αγοράζουμε κι ένα συρραπτικό με μεγάλο βραχίονα και καρφώνουμε στην μέση το έντυπο μας, ώστε να έχει και την αίσθηση του περιοδικού. Το καλύτερο, βέβαια, είναι το έντυπο μας να έχει πάει στο ατελιέ και μετά ν' ακολουθήσει το δρόμο του τυπογραφείου, ώστε να έχουμε τα σωστά αποτελέσματα, αλλά και μεγάλο αριθμό αντιτύπων. Εκείνο όμως που μας αποτρέπει όλους μας από αυτή τη διαδικασία είναι το κόστος και μόνο αυτό. Αν έχουμε την τύχη να βρεθεί κάποιος χορηγός, που να θέλει να καλύψει το κόστος τότε έχουμε λύσει το πρόβλημα μας, αλλιώς θα πρέπει να ταλαιπωρούμεθα με τις φωτοτυπίες. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι δεν είμεθα σύμφωνοι με την άποψη που λέει ότι θα πρέπει τα παιδιά να καλύπτουν το κόστος, ούτε με την άποψη ότι θα πρέπει να πωλούν το έντυπο, γιατί ξεφεύγουμε, δυστυχώς, από τον παιδαγωγικό ρόλο, που καλείται να παίξει αυτή η δραστηριότητα. Άποψή μας είναι ότι το όποιο παραγόμενο προϊόν θα πρέπει να διατίθεται δωρεάν και να φτάνει σε όσο τον δυνατόν περισσότερους αποδέκτες.

VI. Η εργασία μας με τα παιδιά

Αφήνουμε τα τεχνικά ζητήματα, τα οποία είναι σημαντικότερα και μπαίνουμε στο τρόπο, που θα πρέπει να εργαστούμε με τα παιδιά και τα προβλήματα που θ' αντιμετωπίσουμε.

Είτε εργαστούμε σε επίπεδο τμήματος, είτε σε επίπεδο τάξης, είτε σε επίπεδο σχολείου ο τρόπος και τα προβλήματα είναι κοινά.

Σε μια μαθητική εφημερίδα οι μαθητές μπορούν να εργάζονται είτε ατομικά, είτε σε μικρές ομάδες (2-3) ατόμων, είτε ως συνολική ομάδα.

Στην περίπτωση της ατομικής εργασίας θα πρέπει να έχουμε το νου μας γιατί ελλοχεύει ο κίνδυνος τους ατομισμού, της αυτοπροβολής και της εγωιστικής συμπεριφοράς. Απ' αυτές τις αρνητικές συμπεριφορές μπορούμε ν' απαλλαγούμε μόνο με τη δική μας παρεμβατική στάση.

Ο καλύτερος τρόπος εργασίας είναι οι ομάδες των (2-3) ατόμων. Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να υπάρχουν κάποια κοινά στοιχεία (τόπος κατοικίας, διαφέροντα, κοινωνικές σχέσεις κ.λ.π.), για να μπορεί να δουλέψει η ομάδα. Αφού αναθέσουμε το θέμα στην ομάδα, λέμε στα παιδιά είτε να εργαστούν ατομικά και μετά να συνθέσουν τις εργασίες τους, είτε να συγκεντρωθούν σε κάποιο σπίτι και να ολοκληρώσουν το έργο τους.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει να είναι υποστηρικτικός προς τους μαθητές. Επίσης σ' αυτή την περίπτωση σημαντικότερος είναι και ο ρόλος των γονέων τους, που θα πρέπει να κινείται στο ίδιο στυλ με αυτό του εκπαιδευτικού. Υποστηρίζουν πολλοί ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει συμμετοχή των γονέων. Εμείς πιστεύουμε στη δημιουργική συμμετοχή και βοήθεια των γονέων. Θεωρούμε ότι αυτό είναι και παιδαγωγικώς ορθό, αλλά και με δεδομένες τις καθημερινές συνθήκες των γονέων τότε αυτό κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμο.

Σ' ότι αφορά την τρίτη περίπτωση, δηλαδή τη λειτουργία ως συνολική ομάδα, αυτό μπορεί να υπάρξει μόνο σε περιπτώσεις που έχουμε είτε ερευνητική εργασία, είτε κάποιο αφιέρωμα.

VII. Λειτουργία Συντακτικής Επιτροπής

Για να μπορεί να υπάρξει έντυπο σ' επίπεδο σχολείου είναι απαραίτητη η συγκρότηση Συντακτικής Επιτροπής, που να λειτουργεί σε τακτά, μια φορά την εβδομάδα, διαστήματα και εκτός ωραρίου εργασίας των μαθητών. Όταν κριθεί ότι μπορεί να συγκροτηθεί Συντακτική Επιτροπή τότε θα πρέπει ν' ακολουθήσουμε τα παρακάτω βήματα:

1. Επιλογή των τάξεων από τις οποίες θα συγκροτηθεί η Συντακτική Επιτροπή.

Ασφαλώς και δεν μπορούν να συμμετάσχουν στη Συντακτική Επιτροπή όλες οι τάξεις, λόγω ηλικίας. Πιστεύουμε ότι οι τάξεις που μπορούν να συμμετάσχουν είναι οι Τρίτη, η Τετάρτη, η Πέμπτη και η Έκτη.

Τα παιδιά της Τρίτης είναι μικρά και ελλοχεύει ο κίνδυνος της απογοήτευσης και συνακόλουθα της αποχώρησης τους από τη Συντακτική Επιτροπή, αλλά θεωρούμε αναγκαία την παρουσία τους για να παρακολουθούν τους μεγαλύτερους και να μαθαίνουν όλα όσα αφορούν τη λειτουργία του εντύπου.

Καθοριστικό ρόλο στη αποφυγή της απογοήτευσης παίζει η τακτική του εκπαιδευτικού.

2. Δήλωση συμμετοχής.

Οι μαθητές που ενδιαφέρονται για το συγκεκριμένο αντικείμενο δηλώνουν συμμετοχή και οι γονείς τους αναλαμβάνουν την αποκλειστική ευθύνη για την ασφαλή αποχώρηση τους από το σχολικό χώρο μετά το τέλος των εργασιών της Συντακτικής Επιτροπής. Βέβαια αυτό δεν κατοχυρώνει νομικά τον εκπαιδευτικό και θα πρέπει κάτι να γίνει σ' αυτή την κατεύθυνση, αλλά ευαισθητοποιεί το γονέα, ώστε να είναι συνεπής.

Θα πρέπει να τονίσουμε σ' αυτό το σημείο ότι συμμετοχή στην εφημερίδα, με κείμενα ή οτιδήποτε άλλο, θα πρέπει να έχουν όλοι οι μαθητές του σχολείου και όχι μόνο τα μέλη της Συντακτικής Επιτροπής, γιατί όπως είπαμε είναι μια δραστηριότητα όλου του σχολείου. Τα μέλη, όμως τη Συντακτικής Επιτροπής έχουν την τελική ευθύνη για ότι προκύπτει σχετικά με το έντυπο.

3. Ενημέρωση των γονέων των μαθητών για τον τρόπο εργασίας.

Με μια ανακοίνωση μας ενημερώνουμε τους γονείς των μαθητών για το τι θέλουμε να κάνουμε αλλά και το ποιος θα πρέπει να είναι ο ρόλος τους. Το καλύτερο θα είναι για την ενημέρωση των γονέων να γίνει μια συγκέντρωση στο σχολείο και να συζητηθούν από κοντά όλα αυτά που στοχεύουμε με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Είναι βέβαιο ότι μέσα από το διάλογο που θα έχουμε θα επιτύχουμε περισσότερα.

4. Ενημέρωση των μαθητών για τον τρόπο εργασίας.

Μόλις συγκροτηθεί η Συντακτική Επιτροπή και τεθούν οι κανόνες λειτουργίας, αρχίζουμε την Ενημέρωση των μαθητών, που είναι το σπουδαιότερο σημείο. Θα πρέπει απαραίτητα αυτή η ανομοιογενής ομάδα ν' αποκτήσει ομοιογένεια, για να μπορεί να λειτουργήσει.

Είναι πολύ σημαντικό αν μπορούμε να έχουμε μαζί μας ανθρώπους από το χώρο του τύπου, ώστε να ενημερώσουν, οι ίδιοι, τα παιδιά για τον τρόπο που εργάζονται αυτοί. Επίσης επιδιώκουμε να κάνουμε στα πλαίσια της Συντακτικής Επιτροπής επίσκεψης σε εφημερίδες, περιοδικά, τυπογραφεία και ότι άλλο μπορεί να βοηθήσει, ώστε ν' αποκτήσουν συνείδηση του έργου τους.

Παράλληλα μ' όλη αυτή την προσπάθεια αρχίζουμε να δουλεύουμε πάνω σε θέματα του επόμενου τεύχους. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι οι μαθητές θα πρέπει να κατανοήσουν ότι έχουν περιθώριο να καταθέσουν τις εργασίες τους μέχρι μια συγκεκριμένη ημερομηνία και ότι δεν είναι απαραίτητο κάθε εργασία που κατατίθεται ότι θα δημοσιεύεται κιόλας στο επόμενο φύλλο. Αυτό μπορεί να γίνει στο μεθεπόμενο η μπορεί να μη δημοσιευτεί και καθόλου. Αυτά τα δυο στοιχεία είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα και πρέπει να ξεκαθαριστούν από την αρχή.

Εκείνο που έχει μεγαλύτερη σημασία και είναι και το πλέον δύσκολο είναι οι αποστολές των μαθητών. Οι μαθητές θα πρέπει να πηγαίνουν στους τόπους που πρέπει να κάνουν ρεπορτάζ η συνέντευξη. Για να γίνει αυτό θα πρέπει να συγκροτηθεί συγκεκριμένη ομάδα και να καθοριστεί ο τρόπος της μετακίνησης τους, που γίνεται πάντοτε εκτός

ωραρίου εργασίας και πάντοτε με την δαμόκλειο σπάθη του ατυχήματος πάνω από το κεφάλι του συντονιστή. Πιστεύω ότι θα πρέπει από την πολιτεία να ληφθεί κάποια μέριμνα γι' αυτό το τόσο σημαντικό ζήτημα. Έχουν δίκιο πολλοί συνάδελφοι που λενε ότι δεν μπορούν ν' αναλάβουν τόσο μεγάλη ευθύνη. Όμως χωρίς την ανάληψη ευθύνης δεν μπορεί να γίνει τίποτα και τότε όλα όσα λέγαμε προηγούμενα καταντούν μη εφαρμόσιμα. Σε ότι αφορά την εκτίμηση ότι τη μετακίνηση θα πρέπει να την αναλαμβάνουν οι γονείς, αυτό μπορεί να είναι σωστό, αλλά στην πράξη είναι δύσκολο έως αδύνατο, λόγω των καθημερινών απασχολήσεων τους.

5. **Κανονισμός λειτουργίας.** Ο Κανονισμός λειτουργίας είναι απαραίτητος και πρέπει να εφαρμόζεται στην πράξη. Δεν φτάνει να έχουμε γράψει σ' ένα χαρτί κάποια πράγματα και να μένουν εκεί. Ως γνωστό τα παιδιά είναι αδέκαστοι δικαστές. Ακόμα και αν δεν υπάρχει έγγραφος Κανονισμός φτάνει να τηρούνται τα συμφωνημένα και να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός ότι πρέπει να είναι ισότιμος με τους μαθητές.

VIII. Η ηλεκτρονική μορφή του εντύπου

Αν όλα πανε κατ' ευχή και αρχίσουμε τη λειτουργία ενός εντύπου τότε θα είναι κρίμα να μην παρουσιασθεί αυτή η δουλειά στο internet.

Για να γίνει αυτό θα πρέπει πρώτα – πρώτα να εξασφαλίσουμε χώρο γιατί ο χώρος που παρέχεται στα σχολεία από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο δεν επαρκεί για μια εφημερίδα, που καταλαμβάνει μεγάλο χώρο, λόγω των φωτογραφιών που περιλαμβάνει.

Χώρο μπορούμε να βρούμε είτε μέσω του Δήμου, είτε μέσω κάποιου εκπαιδευτικού ιδρύματος, είτε οποιουδήποτε άλλο φορέα. Πιστεύω ότι μελλοντικά του Υπουργείου θα μπορέσει να λύσει αυτό το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όλα τα σχολεία της Ελλάδος.

Μόλις εξευρεθεί ο χώρος που θα φιλοξενηθεί το έντυπο θα πρέπει να κατασκευαστεί το site. Σ' αυτή την περίπτωση θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει τη διαδικασία κατασκευής ιστοσελίδων ή ν' αναθέσει σε κάποιο ιδιωτικό φορέα έπ' αμοιβή, να κάνει αυτή τη δουλειά.

Στην κατασκευή του site δεν θα πρέπει να ξεχάσουμε ότι αυτό θ' απευθύνεται σε παιδιά και άρα θα πρέπει να είναι παιδικό κι εύχρηστο.

Το site ενός μαθητικού εντύπου θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- 1. Το τρέχον φύλλο**
- 2. Το αρχείο παλαιότερων τευχών**
- 3. Διάφορες χρήσιμες συνδέσεις**
- 4. Σελίδες μαθητών, αν υπάρχουν**

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι ένα μαθητικό έντυπο, που βρίσκεται στο διαδίκτυο, θα πρέπει να ενημερώνεται κάθε φορά που θα κυκλοφορεί καινούριο τεύχος, για να μπορεί να έχει ενδιαφέρον απ' όσους σας παρακολουθούν από μακριά και να αποχτά έτσι επισκεψιμότητα, που είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους διδικτυακούς τόπους.

Αν ασχοληθείτε εσείς με όλο αυτό το έργο θα πρέπει να γνωρίζετε ότι απαιτεί παρά πολύ δουλειά.

Τελειώνοντας επιτρέψτε μου να σας υπενθυμίσω γι' άλλη μια φορά ότι η εμπλοκή σας με το μαθητικό έντυπο είναι μια άκρως δημιουργική κι ευέλικτη διαδικασία, που χρειάζεται διάθεση, μεράκι, χρόνο, κόπο και επιτρέψτε μου να πω και λίγο «ψώνιο». Ωστόσο σας συνιστούσαμε να

Βασίλης Φουρτούνης: Πώς να δημιουργήσετε μια μαθητική Εφημερίδα

μπείτε σ' αυτή τη διαδικασία και να τη ζήσετε και να τη χαρείτε. Αξίζει τον κόπο.